

Kriza vpliva tudi na moralo

Nekdo je nekje zpisal: več ima družba zakonov, manj je zakonitosti. Takšen vtis dobi tudi človek, ki prebira, denimo poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja v Ljubljani. Tudi temu se namreč kopiči delo spričo vse večje zapletenosti našega samoupravljanja in njegove sence – prekrškov, nespoštovanja, neupoštevanja, zanemarjanja, neznanja. Lansko leto se je število raznih prekrškov s tega področja povečalo kar za 64 odstotkov v primerjavi s prejšnjim letom.

»Zaostreni pogoji gospodarjenja se močno zrcalijo v organizacijah združenega dela,« je povedal Viki Leskovšek, družbeni pravobranilec samoupravljanja. »Negativni spremljevalci krize vplivajo na moralo ljudi, na njihovo etiko, njihovo obnašanje. V zraku je čutiti malodušje. Vse to pa, seveda slabi moč ustavnosti in zakonitosti. To je zlasti opaziti pri odnosih ljudi do družbene lastnine.«

Tako je družbeni branilec samoupravljanja imel obilico dela ravno pri urejanju družbeno-ekonomskih odnosov, takoj za njimi pa so bila na vrsti delovna razmerja, pa samoupravni splošni akti in drugo. Manj se je ukvarjal z varstvom individualnih pravic delavcev, ker se delavci obračajo s problemi še na druge institucije.

– Se je pokazala kaka značilnost, ki je poprej niste opazili pri svojem delu?

»Zanimivo je, da so ljudje vse bolj občutljivi do nepravilnosti. Vse bolj pogumno jih prijavljajo, pri čemer postrežejo s podatki in se na koncu podpisujejo s polnimi imeni. Vse manj je brezimnih prijav. V občini Center sta bili samo dve.«

Sicer pa je družbeni branilec samoupravljanja deloval v glavnem na lastno pobudo, na pobudo samoupravnih orga-

nov, poslovnih organov, organov družbeno-političnih skupnosti ter družbeno-političnih organov.

»Imamo vedno več zakonov, zakonskih predpisov, družbenih dogovorov in samoupravnih splošnih aktov. V mnogih primerih ti med seboj niso usklajeni, urejajo celo ista razmerja na različne načine, nimajo jasnih razlag, ne predpisujejo sankcij za kršnje. Včasih pa preveč podrobno in celo neživljenjsko obravnavajo oziroma urejajo ravnanje organov, organizacij ali posameznikov. Vse več je nespoštovanja predpisov,« se pritožuje družbeni pravobranilec samoupravljanja ali če bi rekel v prisposobi, bi dejal, da se zaradi gozda ne vidi več dreves.

– Kakor je bilo pred leti sila modno ustanavljanje tozdov, ki so rasli kot gobe po dežju, naj je bilo treba ali ne, smo zdaj priča obratnemu dogajanju, ki pa je za zdaj še previdno. Kaj opazite vi?

»V Centru smo zabeležili nekaj primerov, ko so ukinili tozdovsko organiziranost. V zakonu sicer ni predvidene možnosti, naj bi prišlo do sprememb samoupravne organiziranosti, če se spremenijo pogoji. O tem zdaj razpravljajo pred spremembo ustave. Povsem življenjsko je, da se

mora spremeniti organiziranost, če je za njo tehnološka sprememba. Naše stališče je, da je na ta pojav treba gledati življenjsko, ne papirnato.«

Kakor ni bilo povsem čistih računov pri ustanavljanju tozdov – velikokrat so jih ustvarjali na nos na vrat – tako tudi zdaj ni vedno povsem logično. Zato – so rekli na družbenem pravobranilstvu – je važno tudi odločanje. Lahko se zgodi, da si zadevo izmislijo le vodilni in tudi uredijo na svoj način, ne da bi imeli delavci pri tem pravo besedo.

»Za ukinjanjem, ki ga zagovarjajo v imenu večje učinkovitosti, poslovnosti, pocenitve, se lahko skrivajo tudi drugi nameni. Na ta način se na primer lahko znebijo kakega direktorja, ki jim ni po godu, kar pa seveda ni zakonito in je le sad slabih notranjih odnosov v delovni organizaciji,« je opozoril Viki Leskovšek.

Veliko je delovnih organizacij, ki jim celo manjka vsebinske povezave, zato bo treba vse to okrog tozdov dobro proučiti, kar pa seveda ni stvar družbenega pravobranilca samoupravljanja. Zadeva je mnogo globlja.

Skratka, delo družbenega pravobranilca samoupravljanja je več kot pestro, a hkrati tudi zahtevno, odgovorno. Le vse preveč je zaposlen, kar nedvomno kaže, kako raste nezakonitost, malomarnost, nezainteresiranost. Najbrž bi bilo dobro napraviti več reda tudi v samih zakonih.

ALBINA ADAMIČ

Odprto pismo direktorju Ljubljanskega regionalnega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in Komiteju za urejanje prostora občine Ljubljana Center

Še pred enim letom so bili v secesijski hiši na Levstikovem trgu 9 trije enaki stari vhodi v lokale: eden v lekarno in dva v nekdanji frizerski salon. Sedanji lastnik enega izmed zadnjih dveh lokalov je brez gradbenega dovoljenja in brez kakršnega koli soglasja s stanovalci hiše prenovil kar oba lokala (svojega in družbenega). Urbanistični inšpektor je zoper njega vložil predlog za uvedbo postopka o prekršku, ker je kršil zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor. Štirje stanovalci hiše so se na Zavod za spomeniško varstvo pritožili, ker je uporabnik s svojim posegom izkazal celostni izgled hiše. Namesto prejšnjih vhodov je namreč vgradil dvojna steklena vrata – moderne prazne steklene ploskve pa prav nič ne sodijo v starinsko okolje. Turistične dežele in dežele, ki so ponosne na svojo tradicijo, porabijo ogromne vsote denarja za restavriranje in konserviranje svoje kulturne dediščine, mi pa vlagamo svoja sredstva v rušenje tistega, kar so nam predniki zapustili.

Proti tovarišu Svetku nimam osebnih pomislekov in razumem ga, da si je pač želel delati po svojem okusu. Ne razumem pa Zavoda za spomeniško varstvo, da mu je dal pristanek za uničevanje tistega, kar naj bi zavod varoval. Novi lokal ni grd, vendar pa kazi hišo in vzbuja pomisleke vsem, ki imajo vsaj malo čuta za našo kulturo, pa čeprav nimajo izobrazbe umetnostnega zgodovinarja, arhitekta, konservatorja ali restavratorja.

Čeprav je v decembru 1986 izdal urbanistični inšpektor MUIS Ljubljana Blažu Svetku odloč-

bo, s katero mu je prepovedal vsa gradbena dela, je imenovan z delom skrito nadaljeval in spomladi odkril oba lokala, ki kot prazne oči groteskno bolščita iz secesijske fasade. Poleg njiju je še stari vhod v Levstikovo lekarno, ki se z novima vhodoma sklada kot harfa s harmoniko.

Po intervenciji inšpektorja MUIS je tovariš Svetek nekako dobil gradbeno dovoljenje, podpise nekaterih stanovalcev in strokovno mnenje regionalnega zavoda za spomeniško varstvo. Zanima me, kakšno je to strokovno mnenje in kako zavod utemeljuje skladnost med vsemi tremi vhodi. Ali bodo sedaj zastekli tudi vhod v lepo, staro lekarno, ki se ponaša še s prvotno secesijsko notranjo opremo? Blaž Svetek je namreč na kritike stanovalcev odgovoril, da je direktor zavoda za spomeniško varstvo izjavil, da je lekarniški vhod grd.

Poudarjam, da nimam nobenih osebnih pomislekov proti Svetku. Podpisala sem celo njegovo prošnjo – vendar s klavzulo, da naj izgled sodi v okolje, v katerega je postavljen.

Postopek v zvezi z novim lokalom še ni zaključen. Upam, da bo tokrat zmagal občutek za našo kulturno dediščino nad občutkom nemoči ob samovoljnih posegih v arhitekturo Stare Ljubljane. Saj imamo odlične arhitekta s prefinjenim okusom za usklajevanje starega z novim. Kdo ni navdušen nad marsikaterim malim biserčkom arhitekta Pogačnika in drugih sposobnih, domiselnih arhitektov, ki jim žal ne vem imena.

Alenka Dobelič
Ljubljana
Stiška 1

Metalkin model 3M

Pred časom so sprejeli v Metalki tako imenovani projekt »motivacija«. Ta projekt zajema področje delitve osebnih dohodkov, spodbujanje pripadnosti kolektivu, podelitev priznanj in nagrad ter skupnega in osebnega standarda. S projektom naj bi uredili motivacijski sistem, ki bo podprl razvojne usmeritve Metalka ter hkrati za-

gotavljal osebno zadovoljstvo in motiviranost za delo, pripravljenost za sodelovanje in skupno doseganje ciljev, razvoj sposobnosti siehernega posameznika in izpopolnjevanje materialnih in drugih potreb zunaj delovnega procesa na kate-re lahko vpliva delovna organizacija.

PRVO SREČANJE S ŠOLO

Najlepše je poslušati tovarišico

Šolska vrata so se spet odprla na stečaj in prvošolčki so z velikim pričakovanjem pa tudi z malce strahu v srčkih stopili čez šolski prag. Kaj jim v šoli najbolj ugaja in kaj jim sploh ni všeč, to smo povprašali šest korenjakov z osnovne šole Ledina. Takole so odgovorili:

MARKO BLATNIK: »Krasno je, da sem si že zaslužil dve pikapolonici. Nič lepo pa ni bilo, ko sem padel s stola, ker sem se guncal. Bil sem živčen, drugi pa so se smejali.«

ALEKSANDRA NIKOLIČ: »Lepo mi je, ko se v šoli pogovarjamo in gledamo risanke. Ni mi všeč, da mi fantje nagajajo.«

JURE GASPARIČ: »Najrajši imam učenje in malico. Zoprno pa mi je jutranje varstvo, ko nimam nič za početi in se dolgočasim.«

TATJANA KRULC: »Najlepše je poslušati tovarišico, ko nas uči. Hudo pa mi je, ker moram zgodaj vstajati.«

MARKO GASPARIČ: »Fino je, da sedim v prvi klopi. Neznosno pa mi je jutranje varstvo, ko drugi divjajo, jaz pa bi rad imel tišino.«

POLONA OBREKAR: »Najbolj super so odmor, ko se igramo. Težko pa je, če moram sedeti pri miru.«

ALBINA ADAMIČ

Krajevna konferenca SZDL in svet krajevne skupnosti Poljane in Nove Poljane vabita na tovariško srečanje krajanov Krajevne skupnosti Poljane in Nove Poljane, ki bo

**v soboto, 19. septembra 1987
v Športnem parku**

za Osnovno šolo narodnega heroja Toneta Tomšiča. Začetek srečanja bo ob 16. uri.

V kratkem kulturnem programu, ki bo ob 16.30, bodo nastopili: – Ribniški oktet, pevski zbor Osnovne šole narodnega heroja Toneta Tomšiča in mlada citrarka.

Sledil bo ples ob glasbi orkestra Jugoslovanske ljudske armade. Vmes bodo tudi družabne igre, pri katerih bo mogoče meriti moči z vlečenjem vrvi, pokazati spretnosti pri skokih v vreči in se še kako drugače preizkusiti, kar boste zvedeli na samem srečanju. Sreča vas čaka pri malem srečalovlu.

Poskrbljeno bo tudi za jedačo in pijačo.

Pridite, ne bo vam žal! Če bo slabo vreme, bo prireditelj v bližnji dvorani.

PRIPRAVLJALNI ODBOR KS
POLJANE IN NOVE POLJANE